

Nieuwsbrief jaargang 13 - nummer 22 - oktober 2011

VAN UW VOORZITTER

Vrienden, met u hoef ik niet de discussie aan te gaan waar de mooiste boerderijen van Nederland staan. Deze zomer waren mijn vrouw en ik een week in Friesland waar je ook een gevarieerd landschap hebt. Weidse polders met grote boerderijen, hoge puntaken, half verscholen achter de bomen die voor de beschutting zorgen van de wind die er in het noorden altijd is. Maar ook boerderijen langs wegen en in de kernen van de dorpen, waarvan er veel geen functie meer hebben voor de landbouw. Het landschap vertelt zijn eigen verhaal. Veel boerderijen gezien, die nog wel een landbouwfunctie hebben. En dan zie je naast de kophals en romp een ligboxenstal uit de jaren tachtig of negentig. Beduidend lager dan het stalgedeelte van de boerderij en dan ernaast of erachter een nieuwe grote stal met een nokhoogte als de oude boerderij maar veel hogere open zijgevels. Niet altijd vormt dit een harmonieus geheel. De invloed van schaalvergroting en economie zijn dominant. Ook zie je veel goed onderhouden oude boerderijen met alleen een woonfunctie.

Wat mij opviel was, dat er veel voormalige boerderijen nu door een bouwbedrijf werden gebruikt met een ruim erf voor opslag van materialen. Ook was in een aantal een garagebedrijf gevestigd. In uitvoering niet altijd een geslaagde combinatie. Twintig auto's voor de boerderij en/of een groot reclamebord met de nodige vlaggen ontwierp het geheel. Ook hebben we er gezien waar het wel goed was ingericht. Veel inpandig en de auto's op het achtererf verscholen achter een passende beplanting.

Ook hebben we het kleine vestingstadje Sloten bezocht. Een goed onderhouden oud stadje met 750 inwoners en met zorgvuldig gerestaureerde huizen en boerderijen. Met oog voor detail. Daar zag ik voor het

eerst huizen met een geslepen voeg of dagvoeg. Dat is vrij vertaald: een volle voeg en als laatste trek je een streep met je voegspijker in het midden van de voeg. Pal naast dit fraaie stadje met zijn twee waterpoorten staat een melkpoederfabriek voor kalvermelk van het Nutreco concern,

opgetrokken met damwandprofiel. Ook in Friesland vertellen het landschap en de gebouwen een eigen verhaal, goed om te zien dat ook daar aandacht is voor behoud van oude boerderijen.

Arie Bassa

REDACTIONEEL

Boerderij & Erf maakt zich sterk voor landelijke bebouwing. Landelijke bebouwing betekent dat er sprake is van ruimte rondom die bebouwing. Een tuin en wellicht meer. In het boek 'Roemeense Lente' staat dat de Griekse filosoof Epicurus tweeënhalft duizend jaar terug al schreef: 'Er gaat niets boven een paar vrienden en een tuin'. Dat slaat op de verschrikkelijke blokkendozen, waar de Roemeense dictators de boeren en andere platte-landsbewoners naar toe verhuisden, ver weg van hun vertrouwde omgeving. Maar de toenemende verste-

delijking in de westerse wereld en met name de 'appartmentalisering' maakt de opmerking ook voor ons actueel. Even lekker je tuin in lopen. Even wat anders dan de dagelijkse besommeringen. Dat is goed voor ieders welzijn. Mensen moet je niet te veel op elkaar stoppen. We weten intussen allemaal wat het gevolg is van dieren te dicht op elkaar propen. Bij mensen is dat effect nog erger. Niet alleen daarom blijft het werk van onze organisatie belangrijk.

Dick de Jong

Een 'dakenspel' in de Vijfheerenlanden.

Bij het woord Wederopbouw hebben veel mensen wel een bepaald idee. Meestal denkt men aan veel en hard werken in de periode na de Tweede Wereldoorlog. De laatste jaren wordt er steeds meer een stroming in de architectuur bedoeld: de Wederopbouwstijl. Het is een sobere variant van de Delftse school, een bouwtrond die is ingezet eind jaren twintig en op grotere schaal werd toegepast in de jaren dertig van de vorige eeuw. Gevoed door het pessimisme veroorzaakt door de economische crisis wordt teruggesproken op vertrouwde traditionele vormen en materialen. De stroming Nieuwe Zakelijkheid, opgang makend in de voorgaande jaren werd gezien als modernistisch en verloor aan populariteit. In de jaren dertig tot zestig van de vorige eeuw oorlog drukte de Delftse school een sterk stempel op de landelijke architectuur, zodat er ook wel gesproken werd over Delftse dictatuur.

Herstel oorlogsschade

In de meidagen van 1940 is veel oorlogsschade ontstaan aan bebouwing en infrastructuur. Dus ook aan boerderijen. Ongeveer 800 boerderijen werden óf preventief geruimd óf als gevolg van oorlogshandelingen verwoest. In eerste instantie meest rond de Grebbelinie, in de laatste oorlogsjaren ontstond veel schade in Brabant en Limburg. In totaal zijn in de oorlog ruim 8000 boerderijen vernield. Vrijwel direct werd overal begonnen de oorlogsschade te herstellen in de genoemde sobere stijl, de Wederopbouwarchitectuur is geboren. Deze bleek goed aan te sluiten bij de smaak

Dorpsstraat 8 in Bleskensgraaf.

van de over het algemeen traditioneel ingestelde plattelands bevolking. Kenmerken zijn: eenvoudige bakstenen gebouwen met tuitgevels, schouderstukken, vlechtingen in het metselwerk, geen overstekken en meestal gedekt met rode pannen. Pas in de loop van de jaren zestig heeft het traditionalisme van de Delftse school het afgelegd tegen de vernieuwingen in de boerderijbouw, die zijn ingegeven door de modernisering en schaalvergroting van de landbouw en veeteelt. Deze laatste ontwikkelingen leveren vooral algemene boerderijtypes op die steeds minder streekeigen kenmerken bezitten.

Organisatie Wederopbouw boerderijen

De herbouw van boerderijen kreeg grote prioriteit om de voedselvoorziening op peil te houden. Op 15 juli 1940 werd door de overheid het Bureau Wederopbouw Boerderijen (BWB) geïnstalleerd om de bouwplannen te coördineren. Dit bureau was een voortzetting van de Directie van de Wieringermeer, die net was drooggelegd en waar ruime ervaring in boerderijbouw was opgedaan. Voor deze taak samengevoegd met het in 1937 opgerichte Rijksbureau van de Voedselvoorziening van het Ministerie van Landbouw en Visserij in Den Haag. Hoofd van de Bouwkundige Afdeling de heer A.D. van Eck kreeg de leiding over de wederopbouw. Nederland werd in zes districten ingedeeld, de Alblasserwaard viel onder Dordrecht. Heftige discussies zijn gevoerd over '... het spanningsveld tussen het vreemde en het eigene, innovatie en behoud, functionaliteit en esthetiek, uniformiteit en variabiliteit, modernisering en traditie'. Er traden natuurlijk spanningen op tussen de gedupeerden, getroffen door het verlies van de boerderij die vaak al generaties lang in de familie was en soms ook door verlies van familieleden, en de rationalistische overheid die in de wederopbouw van boerderijen kansen zag om de landbouw te moderniseren. De, door het BWB vastgestelde, richtlijnen bepaalden uiteindelijk dat eenvoudige, maar doelmatige gebouwen moesten ontstaan die een efficiënte agrarische bedrijfsvoering mogelijk maakten. De vormgeving van de modernisering leunde op 'het bekende', de regionale kenmerken bleven behouden. Uit de rapportages van adviescommissies aan het BWB blijkt dat boeren en ook boerinnen - via organisaties

als bijvoorbeeld de Plattelandsvrouwen - recht van inspraak kregen bij de wederopbouw. De uitkomsten werden verspreid via twee brochures. Zo pleitten de boerinnen voor betere watervoorzieningen, betere keukens, w.c.'s binnenshuis maar ook voor de afschaf van de bedstede. In hoeverre rekening is gehouden met de wensen, is niet met zekerheid te zeggen. Wel is zeker dat de nieuwe situatie voor sommige boeren niet ongunstig uitpakte. De grootte van de wederopbouwboerderijen werd namelijk bepaald door de grootte van de percelen grond die de boer bezat. En dat betekende soms dat er een grotere boerderij herrees dan er oorspronkelijk had gestaan.

Lokale of regionale architecten, bekend met de regionale bouwkenmerken werden ingeschakeld. De opdracht luidde: boerderijen, ruim van opzet met eigentijdse woonhuizen en moderne stallen en, met het oog op de materiaalschaarste, hergebruik van zoveel mogelijk restanten van de vernielde boerderijen.

De inventarisatie van de verwoeste boerderijen vond plaats in mei 1940. Gekeken werd naar de omvang van de

Hofwegen 16 in Bleskensgraaf.

Zevenhovenstraat 2 in Bleskensgraaf.

Inmiddels weer gesloopte boerderij aan de Kerkstraat in Bleskensgraaf.

schade en de ouderdom van de boerderijen. Dit was vooral van belang om de hoogte van de eigen bijdrage te bepalen. Een belangrijk deel van de schade werd door het rijk vergoed, maar de eigenaar moest zelf 10 tot 25 % bijdragen aan de herbouw. De regel was dat voor herbouw moest worden uitgegaan van 'de minimum afmetingen en den sobersten bouw, welke in verband met den omvang van het bedrijf kan worden toegepast'. Als de eigenaar groter of luxer wenste te bouwen dan van hogerhand voor zijn bedrijf nodig werd geacht, dan werd hij daartoe in de gelegenheid gesteld. De hogere kosten waren voor eigen rekening. De schadevergoeding werd alleen uitgekeerd voor herbouw, de controle was opgelegd aan de gemeente waarin het betreffende pand stond. Een belastinginspecteur beoordeelde of de eigenaar uit liquide middelen het bij te dragen bedrag geheel of gedeeltelijk kon betalen. Kon men dat niet, wat meestal het geval was, dan kon de overheid een renteloos krediet verlenen met een looptijd van 30 jaar. De ervaringen van de eigenaren zijn lang niet altijd positief ten opzichte van de wederopbouw. Maar het eindresultaat was toch vaak mooiere en bedrijfsmatig betere boerderij. Wat natuurlijk niet weg neemt dat de impact van deze gebeurtenis groot is geweest.

Schade in de Alblasserwaard

In de Alblasserwaard zijn in de eerste oorlogsdagen ongeveer 15 boerderijen beschadigd of verwoest, waarvan vijf in Bleskensgraaf, vier in Alblasserdam en een in Oud-Alblas. En aan het einde van de oorlog nog een in Oud-Alblas. De brug over de Noord was de inzet van de strijd tussen Nederlandse militairen en Duitse bommenwerpers. Op 11 mei werd Alblasserdam gebombardeerd. De bommen vielen voornamelijk het centrum van Alblasserdam en veroorzaakten grote branden en enorme schade aan woningen en winkelpanden; veel bewoners vluchtten richting de Alblasserwaard. Bleskensgraaf werd in de vroege morgen van 12 mei 1940 getroffen door een bombardement op geparkeerde legervoertuigen, versterkingen voor de militairen bij de brug over de Noord. Op 13 mei werd een boerderij aan het Oost-einde, bij de Peilmolenweg, in Oud-Alblas getroffen.

Bleskensgraaf nader bekeken

In korte tijd stond het dorp in vuur en vlam, bijna het gehele dorps hart is verwoest. In totaal 41 gebouwen:

naast de vijf boerderijen werden woonhuizen en winkels, het gemeentehuis, een school, de kerk en de pastorie zwaar beschadigd of totaal vernield. Dat slechts zeven mensen zijn omgekomen is een wonder. Tussen de boerderij van Van den Berg, die lag tegenover het huidige Woon- en Zorgcentrum Graafzicht, in het oosten en het meest westelijke pand in het dorp de dokterswoning, aan het einde van de Kerkstraat was bijna alles aan de Noordweg geheel verwoest of zodanig beschadigd dat sloop onvermijdelijk was. Aan de Zuidweg waren de panden tegenover de brug verwoest.

Nieuwe plattegrond voor het dorp

Voor de wederopbouw van het dorp werd niet gekozen voor een invulling op basis van de oude plattegrond maar werd een tamelijk revolutionair totaalplan voor een nieuw dorps hart ontworpen waarin de Graafstroom centraal komt te liggen met brede groenstroken aan weerskanten van het water. Het plan werd ontworpen

door ir. G. C. de Lange van de Commissie voor uitbreidingsplannen in Zuid-Holland. Om dit in zijn geheel te kunnen realiseren diende veel percelen of gedeelten van percelen onteigend te worden. Dat ging zeker niet zonder slag of stoot. Men moest de oude vertrouwde plek verlaten. Alleen daardoor was het mogelijk een ruime en moderne dorps kern te realiseren: de kerk krijgt op de noordoever van de Graafstroom een royale plek, een nieuwe bredere brug moet de smalle hoge brug gaan vervangen en daarom heen ruime nieuwe huizen in plaats van de kleine donkere woningen.

De vijf verwoeste boerderijen in Bleskensgraaf

De herbouw van de boerderijen kreeg ook in Bleskensgraaf voorrang. De ingrijpende verandering van het dorps hart hield in dat de twee boerderijen, die in het dorps hart stonden, niet op dezelfde plek herbouwd werden maar naar de rand van het dorp verplaatst. Architectenbureau P.D.

Hofwegen 52 in Bleskensgraaf.

Hofwegen 52 in aangepaste uitvoering.

Stuurman uit Waddinxveen leverde de ontwerpen. De gebouwen lijken sterk op elkaar, maar zijn toch allemaal iets verschillend. Opvallend verschil met de wederopbouwboerderijen in andere regio's is de toepassing van de blauwe dakpannen (op één boerderij na), wat zeer waarschijnlijk als streekeigen element is ingebracht. De algehele leiding ter plaatse kwam in handen van B&W en burgemeester Dekking was zeer betrokken bij de herbouw. Het college gaf de opdracht voor het ontwerpen van de woningen en boerderijen. En ook gaf B&W na de aanbesteding opdracht aan de aannemers. Zeer voortvarend werd er gewerkt; al op 8 juni 1940 kreeg het architectenbureau de opdracht voor het ontwerpen van de nieuwe boerderijen. De opdracht ging dus niet naar de in Bleskensgraaf geboren architect Willem van der Laan, die ook veel in de regio bouwde. Het verhaal gaat dat burgemeester Dekking en Van der Laan een moeizame relatie hadden. In oktober 1940 werd op de nieuwe locatie gestart met de bouw van noodstallen, grotendeels van sloop hout, zodat het vee voor de winter naar binnen kon. De aanbesteding voor de boerderijen was op 8 november 1940, de gunning twee dagen later. De lokale aannemer Klaas Ooms heeft vier van de vijf boerderijen gebouwd. Fa. J. Noordergraaf uit Lekkerkerk bouwde de vijfde. De bouw prijs van de boerderijen was ongeveer 25.000 gulden. In mei 1941 stond in de Schoonhovensche Courant krant dat er een boerderij onder de kap was, de andere waren al aardig gevorderd. In september 1941 waren alle boerderijen klaar. Intussen waren in het dorp noodwoningen, noodwinkels en de noodkerk gebouwd. Overal in het dorphart werd in de eerste oorlogsjaren gewerkt: puin ruimen, lossen van de bouwmaterialen, die veelal per schip aangevoerd werden, bouwen. In ongeveer twee jaar werden de boerderijen, woningen, winkels, nieuwe wegen en de nieuwe brug gerealiseerd. De kerk en het gemeentehuis zijn wegens gebrek aan bouwmaterialen pas na de oorlog gebouwd.

Gevelsteen

Veel wederopbouwboerderijen dragen een terracotta gevelsteentje waarop een uit het vuur oprijzende Hollandse leeuw te zien is, vervaardigd door de plateelfabriek van Brouwer's Aardewerk te Leiderdorp. Het vermeldde jaartal lijkt te verwijzen naar het jaar van de verwoesting van de oude boerderij (niet altijd). Bij-

zonder is, dat is gekozen is voor een afbeelding van een leeuw tijdens de Duitse bezetting.

Sentimenten rond de Wederopbouwarchitectuur

Door sommigen wordt de bouwstijl monotoon en smakeloos genoemd. En voor hen is sloop de enige oplossing en dat wordt dan ook volop gedaan. Echter... de sentimententen zijn aan het veranderen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (voorheen Rijksdienst voor de Monumentenzorg) verzamelt gegevens over gebouwen uit deze periode. Een eerste tentoonstelling 'Lelijk is geen argument' is gehouden. Mevrouw Marieke Kuiper, bijzonder hoogleraar Cultureel Erfgoed aan de Universiteit van Maastricht stelt dat de verdwijning heel snel gaat. De gebouwen verouderen, maar zijn doorgaans te jong voor cultureelhistorische bescherming. De herwaardering is een langdurig zaak: *'...de ene generatie vindt vaak niet mooi wat de vorige heeft nagelaten, maar kijk je de naar de erfenis van je grootvader, dan tellen ineens de roots'*. Ook de Amsterdamse architectuurhistoricus Vincent van Rossem werpt zich op als pleitbezorger en provocerende stellingen zijn hem niet vreemd. Hij beticht woningbouwcoöperaties dat zij, vaak met oneigenlijke argumenten, veel relatief goede woningen af breken en vervangen door kwalitatief magere nieuwbouw, terwijl er steeds meer technieken komen om energiebesparing, geluidsisolatie of betonherstel toe te passen. Van hem is ook de uitspraak *'Als niemand zijn vinger had opgestoken was in de jaren zeventig de Jordaan volledig verloren gegaan met als argument om de verkrotting en verpaupering tegen te gaan'*.

En hoe staat het in Bleskensgraaf na 70 jaar?

De dorpskern geeft een prachtig beeld van de wederopbouwarchitectuur. Voor die tijd ruime woningen met veel licht, een prachtige kerk. En nog steeds is de kern vrijwel intact. En de 'moderne' boerderijen? Nu

70 jaar later is één van de boerderijen afgebroken: de boerderij aan de Noordweg, nu Kerkstraat - hoek Vizeestraat, maakte plaats voor een praktijkgebouwtje en een lokale supermarkt. De vier andere, hoe modern ook gebouwd, zijn niet meer agrarisch in gebruik. Twee hebben een woonbestemming, één is woning met bedrijfsruimte en de laatste heeft het moeilijk; de plannen willen maar niet rondkomen.

Is dit alles de moeite van behoud waard?

Door Marieke Kuiper zijn enkele criteria opgesteld: Louter mooi of lelijk is niet aan de orde. Naast enige esthetiek moet sprake zijn van architectuur- en cultuurhistorische waarden en zeldzaamheid.

Uit het bovenstaande artikel volgt hopelijk dat op zijn minst waardering komt voor deze stroming en dat met een totaalplaatje zoals in Bleskensgraaf heel zorgvuldig wordt omgegaan. Bij sloop gaat onmiskenbaar een stukje geschiedenis verloren.

Bronnen: Meertens Instituut (Amsterdam), Bleskensgraaf in Oorlogstijd (uitgave Historische Vereniging Binnenwaard), artikel in de Volkskrant door Rob Golin 15-10-2007, Hans Mouthaan (Bleskensgraaf), De Alblasserwaard (door Catharina van Groningen). Oude foto's: Fotoarchief Richard Kappen en Historische Vereniging Binnenwaard. Nieuwe foto's: Joke Karelse.

Joke Karelse, juli 2011.

Hofwegen 16 in Bleskensgraaf.

Zevenhovenstraat 7 in Bleskensgraaf.

FOKVEEDAG 2011

Op zaterdag 1 oktober aanstaande zijn we weer in Hoornaar vertegenwoordigd op de 99e Fokveedag, het Boerenlandfeest. We staan in de streek- en expositietent met een stand waar we u graag langs (en – aan) zien komen om weer even bij te praten.

U kunt dan ook meedoen met de prijsvraag waarbij één van de vragen is wat het gewicht van een kaas is. Hiermee zijn leuke prijzen te winnen in de vorm van streekproducten. Ook kunnen we u informeren als er plannen zijn voor een herbestemming of verbouwing van uw boerderij. En natuurlijk zijn onze boeken te koop. Hierbij van harte uitgenodigd.

Jan van Vliet

MASTERPLAN

Dat Boerderij & Erf intussen genoegzaam bekend is, zal voor de lezers van deze nieuwsbrief als een paal boven water staan. Toch merken wij als bestuur dat het - te - vaak anders is. Nog steeds weten velen de weg naar Boerderij & Erf niet te vinden. Om die reden hebben we enkele jaren terug het Masterplan Behoud Agrarisch Erfgoed opgestart. Dit plan bevat een groot aantal publieksgerichte projecten en activiteiten, die er met elkaar voor moeten zorgen dat onze organisatie bij een veel groter publiek dan de direct betrokkenen bekend is. Als de externe financiering hiervan rond is, gaan we hiermee van start. Alles wijst erop dat dit op korte termijn het geval zal zijn. U hoort van ons nadien via de media en via de aangekondigde digitale nieuwsbrief. Wij streven er overigens naar om dit alles duurzaam aan te pakken, wat inhoudt dat het ook nog jaren na afronding van de projecten c.q. activiteiten blijft werken. We streven er dus naar dat het effect een blijvend karakter heeft. Daarmee gaan we bij het uitvoeren van de werkzaamheden en het uitzetten van opdrachten goed rekening houden. Nieuw is ook dat bij het uitbesteden van werk het aanbestedingsbeleid van de provincie Zuid-Holland moet worden gevolgd. Dit betekent telkens meerdere offertes opvragen en deze goed met elkaar vergelijken.

Dick de Jong

SPONSORBIJDRAGE RABOBANK

In mei jongstleden kwamen de leden van de Rabobank Alblasserwaard Noord en Oost bijeen in het Spant in Ameide in het kader van de Week van de Coöperatie. Zij konden in de weken daarvoor stemmen op één van de zes sponsorprojecten die dit jaar waren gekozen voor een financiële bijdrage.

Ook Boerderij & Erf A-V had zich met inspanning sterk gemaakt voor een bijdrage. Een bijdrage die de

volgende tijdelijke expositie in het Streekcentrum Liesvelt in Groot-Ammers mogelijk moet maken. Het bleek dat 340 Rabobankleden op ons hebben gestemd, wat resulteerde in het mooie bedrag van € 1.700,--. Een teken dat velen onze doelstelling ondersteunen namelijk het behoud van ons agrarisch historisch erfgoed. Hartelijk dank daarvoor!

Jan van Vliet

Rechts op de foto onze bestuursleden Sheila van den Berg en Jan van Vliet, die de cheque van € 1700 in ontvangst nemen.

SCHENKING

Via de heer J. van Belle te Meerkerk, lid van onze vereniging, ontvangen wij een financiële bijdrage van € 300,- van het Shell Vrijwilligers Fonds. Met deze bijdrage tonen zij hun belangstelling voor de vrijwilligersactiviteiten van hun gepensioneerden en in ons geval dat van de Vereniging Vrienden van Boerderij & Erf A-V. Hartelijk dank!

Jan van Vliet

HET SECRETARIAAT

Martine van Eldik, secretaris van de drie de organisatieonderdelen van Boerderij & Erf A-V moet wegens drukke werkzaamheden haar secretariaatswerk beëindigen. Wij zijn er intussen in geslaagd om de heer Paul Eikelenboom bereid te vinden het werk over te nemen. Tegelijkertijd gaan we de werkzaamheden wat herverdelen, zodat de functie van secretaris minder tijd gaat kosten. Ook zijn we op zoek naar enkele vrijwilligers die hand- en spandiensten willen

verrichten op het gebied van verder onderzoek en voor de uitvoering van het omvangrijke project publiciteit, zoals beschreven in het Masterplan. Aanmeldingen en ideeën zijn van harte welkom bij het bestuur.

Het blijkt dat nog steeds documenten worden gebruikt waarop het adres staat vermeld van wijlen Jaap Stam, de eerste secretaris. Behalve dat dit zeer hinderlijk is voor mevrouw Stam, komt hierdoor de post niet aan waar deze zijn moet. Om die reden is besloten om voor algemene correspondentie met een postbus te gaan werken. Dat wordt Postbus 102, 3370 AC Hardinxveld-Giessendam. In de nieuwe folder, die dezer dagen uitkomt en voor het eerst op de Fokveedag gebruikt gaat worden, staat dit al vermeld.

Het secretariaatsadres van de drie Boerderij & Erf organisaties is: Sluis 57, 2964 AT Groot-Ammers. De secretaris is bereikbaar op telefoonnummer 0184-661425. Zijn emailadres is: paul.eikelenboom@kpnmail.nl

D.J. de Jong

SUBSIDIE VOOR RIJKSMONUMENTEN

Via Boerderij & Erf zijn in 2011 in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden drie subsidieaanvragen ingediend voor boerderijen. Omdat er zeer veel aanvragen waren, moest er worden geloot onder de indieners. Landelijk werden circa 75% van de aanvragen uitgeloot. De resultaten voor onze streek waren statistisch gezien boven gemiddeld. Eén aanvraag voor een rieten dak is uitgeloot. De restauratie voor een boenstoep is gehonoreerd evenals de restauratie van de fundering en de gevels van het voorhuis van een boerderij. Voor dit project is het maximum bedrag van € 60.000 toegekend.

Ook in 2012 bestaat de mogelijkheid voor het indienen van een subsidieaanvraag. Het moet dan gaan om een boerderij (hetzij agrarisch gebruikt of een woonboerderij) die rijksmonument is. De aanvraag moet medio januari 2012 worden ingediend. Dat betekent dat een en ander in het laatste kwartaal van 2011 moet worden voorbereid. Indien dit voor u interessant is, neemt u dan contact op met het secretariaat of met Bureau Helsdingen (telefoon 0347/370651 of advies@bureauhelsdingen.nl).

Piet den Hertog

KARNMOLEN HERPLAATST

In een eerdere nieuwsbrief heeft een oproep gestaan voor gegadigden voor een karnmolen. Deze karnmolen was in onderdelen opgeslagen bij de Historische Vereniging Noordeloos, Hoornaar en Hoogblokland. Uit de drie geïnteresseerden is de boerderij gekozen die het best past. Vooral de hoogte en het behoud op lange termijn speelden een rol bij de definitieve keuze. Deze zomer is de karnmolen geplaatst in de boerderij van Wim Tap en Petra Slager in Arkel. Meine Mollema heeft een en ander technisch voorbereid en begeleid. De heer Mollema is zowel bestuurslid van de Historische Vereniging als lid van de werkgroep Advies en Voorlichting van Boerderij & Erf A-V. Door deze functies, in combinatie met zijn technische achtergrond, was dit werk prima aan hem besteed. De boerderij en de draaiende karnmolen waren te bezichtigen tijdens de open monumentendag.

Piet den Hertog

DIGITALE NIEUWSBRIEF

Twee keer per jaar verschijnt deze nieuwsbrief. Dat blijft voorlopig zo, mits het aantal leden op peil blijft om dit te kunnen bekostigen. We hebben echter gemerkt dat er ook tussentijds wel eens wat te melden is. En een half jaar wachten op de volgende nieuwsbrief is voor sommigen van onze leden en voor bepaald nieuws wel erg lang. Daarom gaan we dit najaar van start met een noviteit: een digitale nieuwsbrief. Iedereen die deze op zijn email wil

ontvangen kan het email adres doorgeven aan djtekst@planet.nl onder vermelding van 'nieuwsbrief B&E'. Als u niet over internet beschikt en deze nieuwsbrief toch wil ontvangen krijgt deze uitgeprint thuisgestuurd voor het luttel bedrag van € 4,00 per jaar voor porti, print en envelop. U maakt dit bedrag over op bankrekening 3250.74.739 ten name van Boerderij & Erf A-V. Vermeldt daarbij uw volledige naam en adres en het woord 'nieuwsbrief'.

Het Hollandse boerenbedrijf.

DIJKVERSTERKING KINDERDIJK-SCHOONHOVENSEVEER

Via Boerderij & Erf zijn in 2011 in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden drie subsidieaanvragen ingediend voor boerderijen. Omdat er zeer veel aanvragen waren, moest er worden geloot onder de indieners. Landelijk werden circa 75% van de aanvragen uitgeloot. De resultaten voor onze streek waren statistisch gezien boven gemiddeld. Eén aanvraag voor een rieten dak is uitgeloot. De restauratie voor een boenstoep is gehonoreerd evenals de restauratie van de fundering en de gevels van het voorhuis van een boerderij. Voor dit project is het maximum bedrag

van € 60.000 toegekend.

Ook in 2012 bestaat de mogelijkheid voor het indienen van een subsidieaanvraag. Het moet dan gaan om een boerderij (hetzij agrarisch gebruikt of een woonboerderij) die rijksmonument is. De aanvraag moet medio januari 2012 worden ingediend. Dat betekent dat een en ander in het laatste kwartaal van 2011 moet worden voorbereid. Indien dit voor u interessant is, neemt u dan contact op met het secretariaat of met Bureau Helsdingen (telefoon 0347/370651 of advies@bureauhelsdingen.nl).

Piet den Hertog

Wat een mooi en rustig najaar was het. 's Middags zat Metje van Saan Bouman soms nog op de bank in het zonnegie verstellwerk te doen. De spreuwen kwetterden van belang. Ze deden zich te goed aan de bessen in de vlierstruik die naast het stookhok stond. Daar had Metje ook al armoe van gehad. Maandagmiddag lag de was op de bleek en toen had een van die vogels een paarse flodder op het hagelwitte hemdrot van Saane achtergelaten. Maar nu was er geen vuiltje aan de lucht. Metje genoot van het najaarsweer en terwijl ze de zwarte seet door de gaten in de kousen van Saane haalde dacht ze aan de appels en peren die Hindrik de koster geplukt had in het bogerdje naast de boerderij: Bellefleuren en Notarisappels, Kleiperen, en Giesserwildemannen. Er waren ook veel zoete appeltjes geweest. Die lagen nu op de zolder. In de winter gebruikte de vrouw van Saan Bouman ze voor hete bliksem. Ze zou van de week ook nog een flesje perenrood bij de kruidenier kopen. Dat maakte de stooferen zo mooi rood. Ja, Metje was een tevreden boerin. Ze had, voor ze hier op de bank was gaan zitten, nog even achter in het land gekoken. De koeien leken wel net zo tevreden als de boerin. Ze graasden van het nog groene gras en sommigen lagen rustig te herkauwen. Ook zij genoten van het Michielszomertje, je hoorde geen beest.

Maar behalve mensen is er niks veranderlijker dan weer. Dat bleek een goeie week later weer eens overduidelijk. Eerst trok de wind naar het westen en Aai Klomp voer in die tijd nog gauw een paar schouwen met gier naar het land. Als het weer omsloeg voer hij zo ver niet meer. Met de wind in het westen hoosde hij de gier met de bleekschuit zowat tot de greppel toe. De wind zakte die dagen verder naar het zuidwesten en dat betekende regen. 'Zuidwest, reggenest...' zei een bekend dorpsfiguur altijd. En toen de wijnmaand begon regende het dag voor dag. De koeien stonden met hun koppen over de sloot en bulkten van belang. Het melken was vanaf die tijd geen pretje meer. De melkers kwamen kletsnat gegend thuis en Tonia hing de dikke jassen, die Saan en Aai Klomp droegen, te drogen in het stookhok, maar er was op den duur geen drogen meer aan. Ook de jute zakken die ze naar binnen gevouwen over hun pet droegen boden onvoldoende beschutting. De regen sijpelde er door en meer dan eens zei Aai Klomp: 'Ik bin tot m'n himd toe nat...'

Het was een hele zorg voor de boerenstand om in zo'n natte herfst 'de melk onder te houwe'. De boeren hielden het melkvee graag zo lang mogelijk buiten, maar ook hun productie op peil. In die dagen verdeelde Saan Bouman zijn vee in kleine koppeltjes. Niet meer dan zes, zeven koeien op een kamp. Want de boerenwijsheid wist dat de koeien, als het land verzadigd was van de regen, 'met vijf bekken vraten...' Met andere woorden; ze vertraden met hun poten net zoveel, als ze met hun bek opaten. Dat betekende dat Aai Klomp en Tonia er met een schouw op uittrokken en ook Saan zijn eigen koppeltje melkte. Aai en Tonia zetten de melkbus met de teems op een dam tussen twee kampen en molken ieder aan een kant hun 'eigen' koeien.

Gelukkig waren er ook nog weer eens wat drogere dagen tussendoor, maar soms geselden de stalbuien het lage land zo bar dat het duidelijk werd dat het toch op de stal aanging. Tussen het melken door werd de stal dan ook in gereedheid gebracht. Aai Klomp kruidde eerst de liezen met de aanhangende grond die hij uit de voorwetering gebaggerd had op het gedeelte tussen de knieboom en de achterplating. Er waren ook boeren die daar paardenmest voor gebruikten, maar dat

wilde Metje onder geen beding hebben. 'De lucht alleen al...' zei ze altijd. Toen de vilten erin lagen werden de stokken, waar tussen de koeien kwamen te staan, geplaatst en met een touw aan rijgboom vastgesnoerd.

Metje informeerde regelmatig bij de bakker en de winkelier of er hier en daar soms al koeien op stal stonden en ook Saan stak zijn licht wel eens op bij een koeiekoper of een meelmuis. Het was zaak om niet de eerste of de laatste te zijn, want dat leverde weer de nodige gespreksstof onder de boerenstand op. Het werd in die tijd wel duidelijk dat het die herfst niet tot Sinte Katrijn zou duren. Jammer, want dat oude gebruik begon toch al terug te lopen. Vanouds was het gebruik dat de koeien, die op die dag 's morgens, 26 november, nog buiten liepen door iedereen gemolken mochten worden. Meestal sliep de boer die ochtend uit en dan had de daggelder een extra-tje. Zijn vrouw kon een klein kaasje van de melk maken. Hele ouwe boeren vertelden op het kortavonden wel eens dat er vroeger in de dagen van Olim met Sinterklaas soms nog enkele koeien buiten liepen. Als het dan vroer moest er een bijtje gehakt worden voor het drinken. Maar nu was het de vraag of de beesten tot november buiten konden blijven. Er werd wel eens gezegd dat boeren van nature klagerige mensen zijn, maar het was die herfst wel te begrijpen. Al dat getob in weer en wind, door modder en stront. Een mens zou de moed verliezen.

Toen het tenslotte gebeurde dat Saan, Aai en Tonia op een ochtend om vijf uur het land ingingen om de koeien te melken was er geen hand voor ogen te zien van de mist. Gelukkig was het droog, dat was al een verademing. Aai veronderstelde al dat er geen koe te vinden was, maar Saan dacht dat het wel mee viel. 'Nou dat zou ook wel', zei Aai later tegen Tonia's, 'den baas heb et goed bekeke. Die heb z'n zes koeie op et Korte Kampie lope. Daar kinne ze nooit ver weg weze.' Maar dat was maar ten dele waar. Toen Aai Klomp en Tonia bijna een uur later dan anders van melkes kwamen vanwege het zoeken naar de beesten in de mist, was Saan voor de tweede keer het land in om z'n koppeltje af te melken. En Tonia kon direct aan de slag in het stoephok om de kleren van de boer schoon te spoelen. Saan was door de mist op het Korte Kampie in de sloot gelopen...

Toen was het genoeg. Metje die het nog wel vroeg vond, kreeg geen gehoor. 'Vandaag gaan de koeien op stal.' zei Saan Bouman. Tonia haalde nog gauw de pluimen van de koeiestaarten door een emmer water om de ergste vuiligheid er af te spoelen. De beesten zagen er niet uit, maar daar zou gauw verandering in komen. Later in de week kwam Siem Verhoef, de potensnijder uit Achterland, om de koeien te scheren. Hij had daar een apparaat voor dat door zijn helper met een spiraal in beweging werd gebracht. De koeien knapten er zien-derogen van op.

Metje hoorde al gauw van een koopman die langs de deur kwam dat die week de meeste melkkoeien op stal waren gezet. Er liepen alleen nog wat pinken en klamvaarzen in het land. De koeien vonden het ook goed. Ze waren na een paar dagen helemaal gewend. Als dan buiten de regen kletterde en de wind om de stee van Saan van Pieterie loeide, dan konden ze tussen de voertijden in zo genoeglijk op het stro liggen. Ze herkauwden het puike hooi dat die zomer gewonnen was en kreunden van behagen.

Hans Mouthaan

VOORONS GEEN APPARTEMENT

Op een zaterdag in juli brengen we een onverwachts bezoek aan een oud collega en zijn vrouw in Oud-Alblas. Zij wonen inmiddels al weer zo'n 30 jaar op de prachtig gerestaureerde boerderij Noordzijde 7. Als we het erf op komen is de vrouw des huizes aan het onkruid wieden en excuseert zich dat ze met een vuile hand mij begroet. Als je op het platteland woont komt je zo'n begroeting niet vreemd over.

Cees ruimt wat gereedschap op rond de schuur die nu in de steigers staat. Deze was ook wat in verval geraakt en wordt nu flink onderhanden genomen. Het wordt weer in de oude stijl opgetrokken met zwart gepotdekseld hout.

Onder het genot van een kop koffie genieten we op het voorerf van de boerderij van het prachtige en rustgevende uitzicht. Niet zo vreemd dat de kinderen en kleinkinderen van Cees en Winke hier graag komen. Een mooier plekje, zo aan de Alblas kun je toch niet bedenken om het een ieder naar de zin te maken. Zoals veel boerderijen in de Alblasserwaard is ook deze met de voorgevel aan de Alblas gelegen.

De boerderij dateert uit de eerste helft van de 18e eeuw en de voorgevel heeft de tand des tijds goed doorstaan.

De huidige bewoners hebben wel, als één van de eerste werkzaamheden het grote raam wat er in geplaatst was om wat meer licht in het voorhuis te krijgen, vervangen door een deur en 2 kleine ramen, wat de gevel weer een authentieke uitstraling geeft.

Toen zij de boerderij in de jaren tachtig kochten was deze in zwaar vervallen staat. Het heeft hen en hun familie praktisch alle vrije tijd gekost om deze in een staat te krijgen zoals deze er nu uit ziet. Wat een energie en gedrevenheid was er nodig om het bouwval weer op te bouwen tot een comfortabele woonboerderij. De meeste werkzaamheden werden zoveel mogelijk zelf voorbereid en eigenhandig uitgevoerd. Veel oude elementen werden weer in originele staat terug gebracht en zodanig bewerkt dat ze weer vele generaties mee kunnen. Een opmerkelijke verrassing was dat toen er een zware steen verwijderd werd men een oude waterput ontdekte. Na opmeten bleek deze 7 m diep te zijn en

Oud-Alblas Noordzijde 7: westgevel voor de verbouwing in 1981.

Oud-Alblas Noordzijde 7: een prachtig authentiek plaatje voor de verbouwing in 1981

Oud-Alblas Noordzijde 7: westgevel huidige situatie.

gebruikt werd om drinkwater op te pompen voor het vee. (*)
Voordat er in het begin van de vorige eeuw waterleiding werd aangelegd werd deze ook door de bewoners

gebruikt voor het dagelijkse gebruik van water.
Gelukkig dat er in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden nog mensen zijn als de familie Verhoog die hier,

ondanks hun hoge leeftijd, nog met veel plezier op hun boerderij blijven wonen. We denken de fase van een appartement maar over te slaan is hun uitspraak als we hun weer groeten en tot ziens wensen.

Oud-Alblas Noordzijde 7: huidige situatie. Prachtig gerestaureerd waarbij de kozijnen zijn vervangen en het metselwerk opnieuw werd opgetrokken. Alleen het bakhuis is ongewijzigd en is nu kippenhok.

(*) Kunt u als lezer van dit artikel meer vertellen over deze waterputten in boerderijen? Hoe werden deze putten met zo'n diepte aangelegd en komen ze in het algemeen in deze vorm voor in onze regio?

Bekend is wel dat het drinkwater voor het veen in de vorige eeuw werd opgepompt vanuit geslagen bronnen. Voor die tijd zal het water wel onttrokken zijn vanaf het buitenwater. Laat het ons weten als u er meer over kunt vertellen.

EEN GESPREK MET TUINONTWERPSTER JANS BOS

In april jongstleden las ik een artikel in Het Kontakt over tuinontwerpster Jans Bos. Met belangstelling, zeker omdat zij zich specialiseert in landelijke tuinen in het buitengebied en in het bijzonder boerderijtuinen. Daarom met haar een afspraak gemaakt of we samen iets voor elkaar konden betekenen omdat het ook een doelstelling van Boerderij & Erf A-V is om de omgeving van onze historische boerderijen authentiek te houden.

Ze woont nabij een voormalig diepseelgemaal aan de Postkade in Goudriaan. Midden in de polder. Zo staat de brievenbus van de familie 900 m vanaf hun woning aan het begin van de Postkade. Vanuit haar kamer zien we alleen maar weilanden tot aan de grijze verte. Wat een unieke locatie met zo'n vrijheid. Zo vertelde ze dat ze vorig jaar regelmatig twee reeën zag lopen nabij een maïsveld en dat in de Alblasserwaard. Maar daar kwamen niet voor.

In 2001 heeft ze haar studie ontwerpen beplantingsleer afgerond en sinds die tijd legt ze zich toe op het in de praktijk brengen van het ontwerp en aanleg van kleinschalige landschap-

pelijke tuinen. Bij haar projecten pleegt ze overleg met overheidsinstanties zoals gemeenten en waterschap. Ook laat ze haar ontwerpen beoordelen door het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

Tuinontwerpen is voor haar meer dan 'het zetten van een paar lijnen op papier'. Ook de locatie en de omgeving zijn bepalend voor het uiteindelijke ontwerp. Zo had alles op het boerenerf in het verleden zijn functie. De moestuin, de bleek, de boomgaard en de hakhoutsingels. Als ze een ontwerp maakt bij een historische boerderij dan komen ook deze aspecten aan bod. Als ook de boerderij in een authentieke stijl wordt terug gebracht dan is het van belang dat ook het erf daaraan wordt aangepast. Gelukkig dat de bewoners van ons gebied steeds meer ook deze mening zijn toegedaan, wat onder andere is te zien bij verbouwingen van schuren en garages die uitgevoerd worden met potdekseld hout.

In de komende tijd gaan we met haar overleggen hoe we elkaar kunnen aanvullen met het geven van adviezen op het gebied van erfinrichtingen. Wilt u alvast informatie inwinnen omtrent haar werk ga naar de volgende website www.jansbos.nl

Jan van Vliet

HET STREEKCENTRUM LIESVELT

Het afgelopen seizoen was weer succesvol voor het grote bezoekersaantal wat het Streekcentrum bezocht. Ook veel scholen bezochten gedurende de zomermaanden het ooievaarsdorp om de jonge aanwinsten te bewonderen. Maar het zijn vooral families en opa's en oma's die met hun kleinkinderen er een dag op uit trekken.

De expositie - de waard onder water - in onze expositieruimte was een groot succes, wat onder andere blijkt uit de vele verhalen die zijn opgeschreven in het gastenboek. Enkele vermelden we hierbij:

30 april 2011

Wat een prachtig natuuruitje voor de kinderen (3 -10 jaar). Ze zijn heel enthousiast. En wij ook! Wat een rust en veel om te bekijken. We hopen zeker nog een keer terug te komen en we geven het als een tip weer door aan vrienden en bekenden.

Fam. H. te Bodegraven.

1 juni 2011

Geweldig leerzaam en tegelijkertijd erg leuk! Complimenten.

Fam. M. v/d.L. te Zwijndrecht.

17 juli 2011

Het ooievaarsdorp is een prachtige plek voor de ooievaars om hun jongen groot te brengen. In de omgeving vinden ze voldoende te eten. Ook interessant de tentoonstelling over de watersnoodramp van 1953. Nooit geweten dat een zo'n groot gedeelte van de Alblasserwaard onder water heeft gestaan. Een pluim voor dit centrum.

Ad, Elly, Walter en Tonny.

30 juli 2011

A visit from Denmark: We loved the beautiful birds. Also very interesting was the visit in a real Dutch windmill. And now we know how the Dutch farmers make the Gouda cheese. This is a nice place to see.

Love Lotte and Allan

Het zijn zo maar enkele notities die

bezoekers aan onze expositieruimte in het gastenboek hebben opgeschreven. Mocht u dit jaar er niet aan toegekomen zijn om het centrum te bezoeken dan zien we u graag in het volgende seizoen. Het thema in de expositieruimte van Boerderij & Erf A-V zal dan zijn: herbestemming van boerderijen

Dorpsstraat 53-55 in Giessenburg.

In de kern van Giessen-Nieuwkerk staat een boerderij die voor een deel leeg staat. Eigenaar van dit gemeentelijke monument is het Hervormde kerkbestuur die deze locatie wil betrekken bij de plannen voor een nieuw kerkelijk centrum. Boerderij & Erf A-V kreeg de opdracht om de bouwgeschiedenis en de monumentale waarde in kaart te brengen. Het bleek dat het pand niet is gebouwd als boerderij, maar gaandeweg is verbouwd tot boerderij. Zo zijn er diverse zaken aan te wijzen die anders zijn dan bij boerderijen in de Alblasserwaard gebruikelijk is. Zo ontbreekt bijvoorbeeld een gebint.

De geschiedenis van dit pand begint rond 1700 wanneer het als woonhuis werd gebouwd. De omvang van toen was aanzienlijk kleiner dan nu. Resten van het oorspronkelijke woonhuis zijn terug te vinden in het westelijk deel van het pand, de trapgevel. In de loop van de tijd heeft het zich uitgebreid in oostelijke en zuidelijke richting en veranderde het van functie. Kenmerkende elementen van het oorspronkelijke woonhuis, de dorpsboerderij en de kaasmakerij, zijn bewaard gebleven waardoor dit pand een dankbaar onderzoeksobject was. Van alle bouwfases zijn sporen gevonden die een interessante bouw- en bewonersgeschiedenis vertellen van dit beeldbepalende pand.

De ontwikkeling is zichtbaar aan de buitenkant. Hieraan ontleent het pand

het grootste deel van zijn beeldbepalende en cultuurhistorische waarde. Van alle verschillende functies zijn meerdere bouwsporen aanwezig die het behouden meer dan waard zijn. De conclusies worden als randvoorwaar-

den opgenomen in de opdracht aan de architect die een en ander verder zal uitwerken. Deze boerderij was opgesteld op Open Monumentendag.

Piet den Hertog

RECEPT

STOOFPEREN

Een bijgerecht dat vroeger van oktober tot en met maart werd bereid. Tegenwoordig zijn er het hele jaar door stoofperen te koop, maar eertijds was men afhankelijk van de bewaarmogelijkheid in het koude seizoen. Vooral van belang bij gestoofde peren is de kleur. Hoe donkerder rood hoe beter, zeggen de kenners. Maar dat is tegenwoordig wel wat aan te doen.

NODIG:

1½ kilo stoofperen, 3-4 deciliter water, 60 gram suiker, 1 of 2 pijpjes kaneel, citroenschil, maïzena.

BEREIDING:

Schil de peren, snijdt ze in vieren en haal de klokhuizen eruit. Zet het water op met alle andere ingrediënten tot de suiker is gesmolten. Leg de peren in het warme water, breng dit tot aan het kookpunt, zet het vuur daarna zo laag mogelijk en laat dit minstens twee uur koken. Het beste effect heeft langzaam koken op een ouderwets petroleumstel, maar dan wel een paar uur langer. Hoe langer de peren stoven hoe roder ze worden. Voor het rood worden is ook 'perenrood' te koop; vroeger deed men hiervoor ook wel zwarte bessensap bij het water. En dan nog een andere wetenswaardigheid over peren. Iedereen kent gedroogde appeltjes. Ook (hand)peren kunnen worden gedroogd op dezelfde wijze. Tegenwoordig kan dat heel goed op de radiator van de centrale verwarming. Gebruik hiervoor wel een stukje aluminiumfolie; dat is wel zo fris.

Dick de Jong

VOOR U GELEZEN

- Aan het project 'groene bebouwing-slinten' van Landschapsbeheer Zuid-Holland namen in onze regio Overheicop, Overboeicop, Kortgerecht, Recht van ter Leede en Hoog-eind deel. Allemaal in de zuidoost hoek, rondom Leerdam. Bewoners gingen hierbij op het eigen erf aan de slag met het aanpakken van achterstallig onderhoud, aanplant van nieuwe struiken, hagen en (fruit) bomen. De deelnamebelangstelling was groot en de subsidiemogelijkheid bedroeg 60%. Een idee om dit eens elders in de regio op te zetten.
- Voor wie meer wil weten over de – nieuwe – subsidieregelingen landschapselementen kan terecht bij Landschapsbeheer Zuid-Holland te Waddinxveen, telefoon 0182-683666, email info@zh.landschapsbeheer.nl
- De vraag naar woonboerderijen nam in de eerste helft van 2011 in het hele land af.
- Door de klimaatverandering verandert het leefklimaat van planten en dieren richting koelere gebieden. Dit kan gevolgen hebben voor de boerentuinen.
- De kern van Oosterwijk (Leerdam) en het omringende weidelandschap worden beschermd dorpsgezicht. Aanleiding is het feit dat dit gebied ondanks de vele vernieuwingen en veranderingen in bebouwing en landschap nog vrij gaaf in stand is gebleven.
- De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft in 2010 de brochure 'Toekomst voor boerderijen' uitgebracht. Deze informatieve brochure kan worden opgevraagd via de website www.cultureelerfgoed.nl
- De bevolking van de Alblasserwaard gaat in de toekomst afnemen.
- Krimp moet je niet bestrijden, maar moet je begeleiden. Dit is de conclusie van bestuurskundige Femke Verwest in haar proefschrift aan de Radboud Universiteit Nijmegen.
- Er is een landelijke kennisbank op komst over historische boerderijen en erven, AgriWiki. Ook vanuit onze streek wordt hieraan meegewerkt, door Bureau Helsdingen.

BOER = KWALITEIT

In een eerdere nieuwsbrief is al eens melding gemaakt van een aardig boekje, het Boerenwoordenboek. Neerlandicus Wim Daniëls somt daarin een groot aantal woorden op, die hij verdeelt in woorden die met de boer als beroepsgroep te maken hebben en woorden die deze link juist missen. Het boekje doorbladerend kom ik tot de conclusie dat we het woord boer of beter gezegd boeren vooral wordt gebruikt om kwaliteit

van etenswaren aan te duiden. Commercieel gezien dan. We hebben het over een boerenmarkt, boerenlandmelk, boerenbrood, boerenslok, boerenjam, boerenkaas enzovoort. Het heeft wat van het 'terug naar de natuur'. Logisch, want intussen weten we al weer een paar jaar dat er een einde kan komen aan de groeiende welvaart. Dat de bomen echt niet tot in de hemel groeien. Daarom zoeken we met elkaar een bevestiging

van het goede in datgene waar we al jaren, decennia en eeuwen gebruik van hebben gemaakt, maar wat kennelijk ineens niet goed genoeg meer was. Nu weten we gelukkig weer dat we het zo slecht nog niet hadden... en hebben. Een beetje terug naar af. We weten gelukkig weer wat 'de maat der dingen' is.

Dick de Jong

SCHILDERIJ

In 'By Clockgeluy', uitgave van de Historische Kring Nieuwpoort van januari 2011, staat een foto van een schilderij. De heer Maarten Bikker had dit enkele jaren terug gekocht via marktplaats. Het schilderij stelt een boerderij voor, die blijkens een tekst op de achterzijde, 'Tussen Groot-Ammers en Nieuwpoort' moet hebben gestaan. De naam van de schilder is Weymans.

Graag zouden zowel de heer Bikker (Kerkstraat 27, 2964 BT Groot-Ammers) als Boerderij & Erf A-V weten om welke boerderij het hier gaat. Wel hebben we intussen wat kunnen achterhalen over de schilder. In Dordt had je vader Hendrik Weymans en zoon Willem Weymans. Beiden waren amateurschilder en beiden zijn er geboren en overleden. Vader Hendrik (1760-1831) was boekhouder en zoon Willem (1790-1822) winkelier.

NIEUWS VAN DE STICHTING

Vanuit de Stichting Boerderij & Erf A-V kunnen wij u het volgende melden:

- De subsidieaanvraag voor de realisatie van het Masterplan nadert zijn afronding. Op het moment dat dit wordt geschreven moet er nog wat aanvullende informatie worden toegestuurd, wat nog enkele dagen zal vergen. We de komende tijd van start

te gaan met publiciteitsactiviteiten.

- Samen met vijf andere organisaties zijn we een Stichting Streekfonds aan het oprichten. Het initiatief hiervoor komt van de Simav, die een SWOT-analyse heeft laten opstellen, waaruit onder andere 'meer samenwerking' als adviespunt kwam.

- Binnenkort verschijnt er een nieuwe folder van Boerderij & Erf A-V.

- Huib de Kok (86 jaar), die als initiatiefnemer van Boerderij & Erf mag worden gezien, is de laatste hand aan het leggen aan een boek over de voormalige boerderij De Kopen Knop.

SERVICEBUREAU

Intussen hebben we een groot aantal andere projecten in de afgelopen veertien jaar uitgevoerd en met groter of iets minder groot succes kunnen afsluiten. Ook bij dergelijke projectactiviteiten merken we dat er werk te doen blijft. Boerderij-eigenaren en -bewoners, overheden en andere betrokkenen blijven zitten met vragen en hebben behoefte aan een gedegen onafhankelijk advies. Daarom groeit Boerderij & Erf AV langzaam naar een servicebureau. Hierin bijgestaan door een actieve werkgroep Advies & Voorlichting, met als deskundigen Johan Karelse, Rien van der Toren, Meine Mollema en Piet den Hertog. Als het om het echte uitvoerwerk aankomt kan er altijd een beroep worden gedaan op Bureau Helsdingen, terwijl we voor tuin- en erfwerk momenteel contact hebben met Jans Bor. Daarnaast zoeken we nog enkele enthousiaste personen of instellingen, die hierbij voorkomende werkzaamheden willen verrichten. Als het echt op uitvoering aankomt vragen we belanghebbenden een bijdrage, waarover vooraf goede duidelijke afspraken worden gemaakt.

Dick de Jong

OPROEP

Hier volgen enkele oproepen voor informatie en vrijwilligers. Reacties graag naar de redactie van de nieuwsbrief djdejong@planet.nl, telefoon 0184-615095.

- Bij de redactie zijn afbeeldingen van schilderijen van boerderijen en alles wat daarmee te maken heeft van harte welkom. We willen er

een vaste rubriek van maken in de nieuwsbrief.

- Dat geldt ook voor foto's van boeren aan het werk.
- Het bestuur zoekt vrijwilligers die hand- men spandiensten willen verrichten op administratief gebied.
- Jan van Vliet zoekt informatie over waterputten (zie elders in dit blad).

VERENIGING VRIENDEN VAN BOERDERIJ & ERF A-V:

A. Bassa, Hei- en Boeicop (voorzitter)
M.C. van Eldik, Goudriaan (secretaris)
P. Eikelenboom, Groot-Ammers (nieuwe secretaris)
J. van Vliet, Groot Ammers (penningmeester).
J. Brandwijk, Brandwijk
N. Hakkesteegt, Groot-Ammers

STICHTING BOERDERIJ & ERF A-V:

C. Bakker, Ameide (voorzitter)
M.C. van Eldik, Goudriaan (secretaris)
P. Eikelenboom, Groot-Ammers (nieuwe secretaris)
H.M. van der Wal, Streefkerk (penningmeester)
A. Bassa, Hei- en Boeicop
S. van den Berg-Knuppe, Streefkerk (inlichtingen)
N. Hakkesteegt, Groot-Ammers
(namens boerentuinenwerkgroep)
D.J. de Jong, Hardinxveld-Giessendam (publiciteit)

SECRETARIAATASADRES:

Sluis 57, 2964 AT Groot-Ammers, telefoon 0184-661425,
email paul.eikelenboom@knpmail.nl

De vergaderingen worden ook bijgewoond door de werkgroepvoorzitter P.T. den Hertog (Vianen)

COLOFON

ISSN 1568-9190
Uitgave Boerderij & Erf
Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
Eindredactie Dick de Jong
Illustraties Historische Vereniging Binnenwaard, Henk Blokland, Piet den Hertog, Dick de Jong, Jan van Vliet en anderen
Redactieadres Buitendams 51, 3371 BA Hardinxveld-Giessendam, djdejong@planet.nl